

Sygn. akt II Ka 564/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2022 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SO Agata Kowalska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Beata Defut-Kołodziejak

przy udziale Prokuratora Marka Sęktasa

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2022 r.

sprawy **A. N.**

oskarżonego z art. 178a § 1 kk i art. 288 § 1 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim

z dnia 16 maja 2022 r. sygn. akt II K 966/20

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	<i>II Ka 564/22</i>
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1.	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 16 maja 2022 roku, wydany w sprawie o sygn. akt II K 966/20;

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	------------------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
---		-----	-----	-----	-----
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
-----	-----	-----	-----	-----	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
-----	-----	-----

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów
--

<i>(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
-----	-----	-----

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
	<p>1) Obraza przepisów prawa procesowego, a mianowicie artykułu 387 § 1 kpk, poprzez uwzględnienie wniosku obrońcy i wydanie wyroku przeciwko A. N. w oparciu o w/w przepis w sytuacji, gdy etap postępowania jurysdykcyjnego polegający na możliwości złożenia wniosku o dobrowolne poddanie się karze został już definitywnie zakończony, co miało wpływ na treść orzeczenia;</p> <p>2) Obraza przepisów prawa karnego procesowego mającą wpływ na treść orzeczenia w postaci art. 333 § 1 kpk, art. 352 kpk, art. 366 kpk, oraz art. 368 kpk, poprzez całkowite zaniechanie przeprowadzenia w toku rozprawy wszystkich dowodów zawnioskowanych aktem oskarżenia, a mianowicie bezzasadne odstępianie od przesłuchania wezwanych przez Sąd świadków J. N., P. D. (poprzednio T.) i M. D. i odczytania ich zeznań;</p> <p>3) rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenia prawa materialnego, to jest art. 42 § 2</p>	<p># <i>zasadny</i></p> <p># częściowo <i>zasadny</i></p> <p># <i>niezasadny</i></p>

	<p>kk, polegające na błędnej wykładni tego przepisu, co doprowadziło w konsekwencji do zaniechania orzeczenia wobec oskarżonego A. N. zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii "C";</p> <p>4) Rażąca niewspółmierność środka karnego określonego w art. 42 § 2 kk w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonej wobec oskarżonego A. N. wyrażającą się w wymierzeniu mu tego środka na okres 3 lat z wyjątkiem tych pojazdów mechanicznych, do których prowadzenia nie jest wymagane posiadanie uprawnień oraz za wyjątkiem tych pojazdów do których prowadzenia wymagana jest kategoria „A”, „B” oraz „C” prawa jazdy w sytuacji, gdy zgromadzony materiał dowodowy oraz ustalone na jego podstawie okoliczności sprawy, przede wszystkim zaś wysoki stopień winy i stopień społecznej szkodliwości czynu, świadome lekceważenie przez oskarżonego porządku prawnego, nagminność tego typu przestępstw, a także wzgląd na cele kary w zakresie jej oddziaływania społecznego z jednoczesnym uwzględnieniem celów zapobiegawczych i wychowawczych, jakie ma osiągnąć w stosunku do oskarżonego oraz poczucie sprawiedliwości społecznej przemawiają za orzeczeniem wobec oskarżonego środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych bez wyłączenia kategorii na okres 4 lat;</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zarzut apelującego okazał się zasadny. Pierwszoinstancyjne</p>		

orzeczenie zapadło z obrazą przepisów postępowania, która niewątpliwie miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Jednocześnie ranga i charakter wyartykułowanych przez apelującego uchybień zobligowały Sąd Okręgowy do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Na gruncie niniejszej sprawy, Sąd pierwszej instancji niezasadnie sięgnął po regulację, o której mowa w treści art. 387 § 1 kpk. Zgodnie z tym przepisem, ujmując problem w znacznym uproszczeniu, do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego (...) bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Przez powyższe rozumieć zatem należy, iż organ sądowy może posłużyć się przywołaną instytucją wyłącznie w dokładnie nakreślonych przez ustawę warunkach, tj. po rozpoczęciu przewodu sądowego, ale przed przystąpieniem do postępowania dowodowego, a nie kiedy uzna to za pożądane, na co wskazuje już chociażby umiejscowienie jej przez ustawodawcę w określonej części Kodeksu postępowania karnego. Tymczasem, jak słusznie spostrzegł skarżący rozpoczęcie przewodu sądowego w niniejszym procesie nastąpiło na rozprawie w dniu 10 stycznia 2022 roku, na którą wezwane zostały wszystkie strony postępowania, w tym oskarżony, który pomimo prawidłowo doręczonego wezwania, nie pojawił się przed Sądem. W

jego imieniu natomiast stawiał się obrońca, który nie złożył żadnych wniosków procesowych związanych z nieobecnością A. N., ani też nie wyraził swoich zapatrywań co do potencjalnego skazania swojego klienta w warunkach art. 387 § 1 kpk. W tej sytuacji, słusznie zresztą, Sąd pierwszej instancji uznał obecność oskarżonego A. N. za nieobowiązkową i postanowił rozprawę prowadzić pod nieobecność tego oskarżonego. Następnie, przewodniczący odczytał akt oskarżenia, a w ślad za nim wyjaśnienia oskarżonego złożone w uprzednim stadium postępowania i odroczył rozprawę wzywając na nią świadków wskazanych przez oskarżenie. W dniu 14 marca 2022 roku organ procesowy, pomimo dalszej nieobecności oskarżonego, zarządził postępowanie dowodowe i przesłuchał 6 świadków. Dopiero przy kolejnym, trzecim już terminie rozprawy, Sąd odebrał od obrońcy wniosek o poddanie się karze przez oskarżonego w trybie art. 387 kpk, odstępując od kontynuowania postępowania dowodowego. Tym samym uwzględnił tenże wniosek, do którego przyłączył się oskarżony, który nie złożył wyjaśnień co do okoliczności zarzucanego mu czynu. Sąd odstąpił od dalszych czynności dowodowych i wydał wyrok zgodny z wnioskiem.

W ocenie Sądu Okręgowego wniosek, o którym mowa powyżej był nieadekwatny co do etapu postępowania, na jakim został złożony. Bez wątpienia, już sama redakcyjna forma art. 387 § 1 kpk wyraźnie wskazuje na to, że możliwość skorzystania z dobrodziejstwa tejże instytucji jest ściśle obwarowana terminem, co stanowi warunek formalny pozwalający na jego uwzględnienie.

Ustawodawca dobitnie bowiem zaznaczył, iż to może mieć miejsce jedynie, gdy uprawniony z postulatem tego rodzaju wystąpi do czasu zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej. Następuje to zatem z momentem udzielenia odpowiedzi na ostatnie z pytań zadanych ostatniemu oskarżonemu w fazie odbierania od niego wyjaśnień. Analogicznie zatem, jeżeli przesłuchanie uległo zakończeniu, to przejście do kolejnej czynności, którą powinno być pouczenie oskarżonych o przysługującym im prawie do zadawania pytań osobom przesłuchiwanym oraz składania wyjaśnień co do każdego dowodu, oznacza wygaśnięcie tego uprawnienia. Zaznaczenia wymaga, że w doktrynie zagadnienie to bywało dość problematyczne i teoretycy niekiedy pojmowali je w odmienny sposób, jednakże w ocenie Sądu Okręgowego to argumenty zaprezentowane powyżej są logiczne i słuszne. Pomimo zaistniałych obiekcji, zdaniem Sądu Odwoławczego, zamiar prawodawcy został przezeń wyrażony na tyle jasno, że zastosowana forma redakcyjna przepisu nie powinna pozostawiać miejsca na jakąkolwiek odmienną, dowolną interpretację. Jednakże, wobec wszelkich ewentualnych wątpliwości dodać nadto należy, iż w wypadku niestawiennictwa oskarżonego i ujawnienia jego wyjaśnień w trybie art. 389 § 1 kpk to właśnie taka czynność stanowi pierwsze przesłuchanie, co wyłącza z kolei opcję zastosowania wobec niego przywileju, o jakim mowa w treści art. 387 § 1 kpk. Tak też było na kanwie przedmiotowej sprawy. Sąd meriti w trybie art. 389 § 1 kpk, ujawnił wyjaśnienia

A. N., w związku z czym na kolejnym terminie rozprawy podsądny nie mógł już skutecznie złożyć wniosku o zastosowanie trybu z art. 387 § 1 kpk. W tej sytuacji, organ ten nie powinien uwzględniać wniosku obrońcy, lecz w zamian kontynuować rozprawę na zasadach ogólnych i dokonać przesłuchania kolejnych świadków, zwłaszcza że ci stawili się przed Sądem. Finalnie, nie sposób odmówić słuszności przekonaniom skarżącego, iż określony w art. 387 § 1 kpk, termin ma charakter prekluzyjny, a co za tym idzie - po jego upływie uprawnienie podsądnego ostatecznie wygasa, gdyż nie jest on ani przywracalny ani nie odżywa wskutek podjęcia pewnych działań czy dokonania określonych czynności.

Co więcej - nie sposób pominąć, iż wykładnia funkcjonalna przywołanego przepisu wskazuje, że instytucja dobrowolnego poddania się karze na rozprawie ma na celu ograniczenie dowodów tylko do wyjaśnień oskarżonego, co podyktowane zostało postulatami szybkości i ekonomiki procesowej. Chodzi tu zatem o zaniechanie przeprowadzenia postępowania dowodowego w szerszym kształcie niż sprowadzające się właśnie do tego, jedyne źródła dowodowe i jest motywowane właśnie określonymi względami. Zaprezentowany przez Sąd Rejonowy sposób procedowania nie tylko był nieuprawniony, ale jednocześnie w żaden sposób nie przyczynił się do usprawnienia postępowania.

Chociaż wadliwa procedura nie pozwoliła skarżącemu zaskarżyć pierwszoinstancyjnego rozstrzygnięcia w zakresie sankcji

karnej, to i na ten aspekt należy zwrócić uwagę Sądu merytorycznego. Rację miał bowiem skarżący przekonując, iż już na tzw. pierwszy rzut oka wyrok wydany w części dotyczącej orzeczenia o srodku karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów rażą niewspółmiernością. Pozornie organ procesowy orzekł wobec sprawcy zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, co wydawać by się mogło uzasadnione, jednak jednocześnie wyłączył spod niego pojazdy kategorii A, B i C, jednocześnie nakreślając czas jego trwania jako jedynie 3 lata. Nie tracąc z pola widzenia okoliczności przedmiotowej sprawy, które celnie przywołał prokurator, trudno racjonalnie wytłumaczyć jakie pobudki kierowały Sądem niższego rzędu. Oskarżony w chwili popełnienia czynu znajdował się w stanie nietrzeźwości (z wynikiem badania 0.86 mg/1 alkoholu), zaś czynność sprawcza sprowadzała się do prowadzenia samochodu ciężarowego z naczepą. Pozostawienie mu zatem uprawnień do kierowania pojazdami w tak szerokim zakresie poddaje w wątpliwość nie tylko słuszność i sprawiedliwość, lecz nadto celowość takiego a nie innego rozstrzygnięcia. Z praktycznego punktu widzenia bowiem Sąd Rejonowy pozbawił A. N. wyłącznie uprawnień do kierowania samymi naczepami, a pozostałymi pojazdami oskarżony mógłby nadal jeździć - co wynika z ustawy o kierujących pojazdami z dnia 5 stycznia 2011 roku, gdzie w art. 6 zostały określone kategorie prawa jazdy i to do kierowania jakimi pojazdami uprawniają.

Sąd Okręgowy przychylił się do postulatów oskarżyciela publicznego co do konieczności ponownego

zweryfikowania przez Sąd meriti czy orzeczone rozstrzygnięcie odpowiada ustawowym postulatom sprawiedliwości i współmierności oraz czy spełni postawione przed nim cele. Orzeczenie danego środka karnego, zwłaszcza tyczy się to zakazu prowadzenia pojazdów, ma na celu zadanie sprawcy realnych dolegliwości, stanowiących dla niego poniekąd przestrożę na przyszłość. Jednocześnie ten winien choćby czasowo lecz w sposób rzeczywisty wyeliminować danego stwarzającego zagrożenie kierowcę z przestrzeni dróg publicznych. Nie należy też pomijać kontekstu sytuacyjnego niniejszej sprawy. Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, niejako już samo z siebie, wiąże się z wystąpieniem wysokiego stopnia zawinienia sprawcy oraz tożsamego stopnia społecznej szkodliwości zarzucanego mu czynu. Jednocześnie, stężenie alkoholu w organizmie oskarżonego przekraczało dopuszczalną normę aż czterokrotnie, a pomimo to kierował on pojazdem ciężarowym, o dużym gabarycie, a zatem potencjalnie stwarzającym poważne niebezpieczeństwo dla pozostałych uczestników ruchu drogowego. Jak słusznie wskazał skarżący, nie należy pomijać związku między rodzajem pojazdu, który sprawca prowadził w chwili popełnienia czynu, a zakresem orzeczonego przez Sąd zakazu. Z zakresu orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów nie mogą być bowiem wyłączone uprawnienia do prowadzenia pojazdu takiego rodzaju, który sprawca prowadził, dopuszczając się przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia wyrok z dnia 7 stycznia 2008 roku,

wydany w sprawie o sygn. akt II KK 225/07).	
Wniosek	
- o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim;	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
Wobec zasadności wywiedzionego zarzutu, na uwzględnienie zasłużył także sformułowany przez oskarżyciela wniosek apelacyjny.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	-----
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
-----	-----
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
-----	-----
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	

-----	-----
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
-----	-----
Zwięźle o powodach zmiany	
-----	-----

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia		
1.1.	-----	# art. 439 k.p.k.-----
Zwięźle o powodach uchylecia		
-----	-----	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
Kwestia ta została szerzej skomentowana w części stanowiącej odpowiedź na zarzuty apelacji.		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia i umorzenia ze wskazaniem		

szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
-----	-----	
4.1.	-----	# art. 454 § 1 k.p.k.-----
Zwięźle o powodach uchylenia		
-----	-----	
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
Procedując po raz kolejny, Sąd pierwszej instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe w sposób pozbawiony wyżej opisanych uchybień, dogłębnie analizując kwestie wskazane przez Sąd Okręgowy.		
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
-----	-----	-----
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
-----	-----

7. PODPIS

1.3. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika			
Podmiot wnoszący apelację	Oskarżyciel publiczny;		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 16 maja 2022 roku, wydany w sprawie o sygn. akt II K 966/20;		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		

#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana